

ARBITRAGEHOF

Arrest nr. 36/90 van 22 november 1990

Rolnummer 171

In zake : de prejudiciële vraag gesteld door het Hof van Cassatie bij arrest van 26 januari 1990 in zake de vennootschap naar Spaans recht Naviera Uralar S.A. tegen het Vlaamse Gewest.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters J. Delva en J. Sarot, en de rechters J. Wathelet, D. André, L.P. Suetens, M. Melchior en H. Boel, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter J. Delva,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. Onderwerp

Bij arrest van 26 januari 1990 heeft het Hof van Cassatie, eerste kamer, volgende prejudiciële vraag aan het Arbitragehof gesteld :

"Houdt artikel 3bis, § 2, dat door de wet van 30 augustus 1988 is ingevoegd in de wet van 3 november 1967, in strijd met de artikelen 6 of 6bis van de Grondwet een ongeoorloofde discriminatie in door de in § 1 van het nieuwe artikel 3bis vervatte regeling a) te doen terugwerken, b) te doen terugwerken over een periode van dertig jaar, c) toepasselijk te maken op hangende geschillen en niet op reeds besliste geschillen ?".

II. De feiten en de voorafgaande rechtspleging

Aanleiding tot het bodemgeschil was een aanvaring in de Antwerpse haven op 11 december 1983 waarbij een schip van de vennootschap naar Spaans recht Naviera Uralar S.A. (ms. Uralar Quarto) betrokken was.

Bij vonnis van 19 februari 1987 van de rechtbank van koophandel te Antwerpen werd genoemde vennootschap veroordeeld tot vergoeding van de schade.

Beroep tegen dat vonnis wordt door het Hof van Beroep te Antwerpen ongegrond verklaard bij arrest van 26 oktober 1988. Tegen dat arrest heeft de genoemde vennootschap een voorziening in Cassatie ingesteld, waarbij ze onder meer aanvoert dat de door de wet van 30 augustus 1988 ingevoerde regeling van ontheffing van

aansprakelijkheid van de organisator van een loodsdienst - door haar terugwerkende kracht - een schending inhoudt van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

Het Hof van Cassatie constateert dat de vraag rijst naar de grondwettigheid van artikel 3bis, § 2, van de genoemde wet en beslist een prejudiciële vraag te stellen aan het Arbitragehof.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

De prejudiciële vraag is bij het Hof aanhangig gemaakt door overzending van een expeditie van voormelde verwijzingsbeslissing die op 1 februari 1990 ter griffie is ontvangen.

Bij beschikking van 1 februari 1990 heeft de voorzitter in functie de leden van de zetel van het Hof aangewezen conform de artikelen 58 en 59, tweede en derde lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers L.P. Suetens en J. Wathelet hebben geoordeeld dat er geen toepassing diende te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van de organieke wet.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is in het Belgisch Staatsblad van 28 februari 1990 bekendgemaakt.

Van de verwijzingsbeslissing is conform artikel 77 van de organieke wet kennis gegeven bij aangetekende brieven van 21 februari 1990.

De vennootschap naar Spaans recht Naviera Uralar en het Vlaamse Gewest hebben ieder een memorie ingediend respectievelijk op 28 maart en 4 april 1990.

Conform artikel 89 van de organieke wet is bij aangetekende brieven van 25 april 1990 kennis gegeven van die memories.

Het Vlaamse Gewest heeft een memorie van antwoord ingediend op 17 mei 1990.

Bij beschikking van 26 juni 1990 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 1 februari 1991.

Bij beschikking van 26 september 1990 heeft het Hof beslist dat de zaak in gereedheid is en de terechtzitting vastgesteld op 31 oktober 1990.

Van voormelde beschikking van 26 september 1990 is kennis gegeven aan de partijen terwijl de advocaten van de partijen zijn verwittigd van de datum van de terechtzitting bij aangetekende brieven van 26 september 1990.

Ter terechtzitting van 31 oktober 1990 :

- zijn verschenen :

. Mr. P. Lemmens, advocaat bij de balie te Brussel, loco Mr. L. Simont, advocaat bij het Hof van Cassatie, voor de vennootschap naar Spaans recht Naviera Uralar S.A. met zetel te Antwerpen, Sinte-Katelijnevest 54;

. Mr. H. Van Houtte, advocaat bij de balie te Brussel, voor het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse Executieve, Jozef II-straat 30, 1040 Brussel;

- hebben de rechters-verslaggevers L.P. Suetens en J. Wathélet verslag uitgebracht;

- zijn Mr. Lemmens en Mr. Van Houtte gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. Over de prejudiciële vraag

1. De wet van 30 augustus 1988 houdende wijziging van de wet van 3 november 1967 betreffende het loodsen van zeevaartuigen stelt een bijzonder burgerrechtelijk aansprakelijkheidsstelsel in voor het herstel van schade veroorzaakt door tekortkomingen in de werking van de loodsdiensten.

Dat bijzonder aansprakelijkheidsstelsel omvat :

a) de ontheffing van aansprakelijkheid ten voordele van de organisatoren van een loodsdienst;

b) het opleggen van de schadevergoedingsplicht aan de scheepseigenaar;

c) de uitsluiting van de persoonlijke aansprakelijkheid van de personeelsleden van de loodsdiensten, behalve in de gevallen van grove fout en opzet, en de beperking ervan tot 500.000 frank in geval van grove fout.

Krachtens artikel 3bis, § 2, werkt die regeling terug in de tijd over een periode van dertig jaar te rekenen vanaf de dag van de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.

2. De retroactiviteit, die in de voor het loodswezen ingevoerde bijzondere aansprakelijkheidsregeling vervat ligt, tast het grondbeginsel van de rechtszekerheid aan. Volgens dat beginsel moet de inhoud van het recht voorzienbaar en toegankelijk zijn, zodat de rechtzoekende in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling kan voorzien op het tijdstip dat die handeling wordt verricht. Die aantasting van het beginsel van de rechtszekerheid is evenwel, in de gegeven omstandigheden, niet onevenredig met

het door de bestreden wetgeving beoogde algemene doel. De wetgever heeft in de wetgeving betreffende het loodsen de aansprakelijkheidsregeling willen behouden die hij in 1967 niet had willen wijzigen en die in de rechtspraak van vo, 'o, 'r 1983 alsmede in de rechtsleer werd afgeleid uit artikel 5 van de wet van 1967 betreffende het loodsen en uit de artikelen 64 en 251 van de zeewet (Boek II, titel II, van het Wetboek van Koophandel); bovendien heeft hij zich bekommerd om de aanzienlijke budgettaire gevolgen die op onvoorziene wijze voor de betrokken overheden voortvloeien uit de wijziging in de rechtspraak.

3. De wet van 30 augustus 1988 werkt terug in de tijd over een periode van dertig jaar.

De bepalingen van de wet werken dus verder terug dan de inwerkingtreding van de wet van 3 november 1967, waarin zij worden geïncorporeerd.

Volgens de parlementaire voorbereiding werd voor deze termijn gekozen omdat in beginsel na afloop van de termijn van dertig jaar alle vorderingen tot schadevergoeding verjaren.

Die keuze hangt samen met de hierboven beschreven gedachtengang van de wetgever; zij behelst geen discriminatie en is niet in strijd met de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

4. Het Hof van Cassatie stelt ook de vraag of artikel 3bis, § 2, van de wet van 30 augustus 1988 een ongeoorloofde discriminatie instelt doordat de ingevoerde regeling van toepassing is op hangende en niet op reeds besliste geschillen.

Ongeacht of een wet al dan niet retroactief is, voert zij, door het bepalen van het tijdstip waarop ze uitwerking heeft, een onderscheid in tussen rechtsverhoudingen die onder de toepassing van de wet vallen en rechtsverhoudingen die er niet onder vallen. Dat onderscheid op zich houdt geen schending in van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

Deze grondwetsbepalingen worden slechts geschonden indien ten gevolge van de inwerkingtreding een onderscheid ontstaat dat niet objectief is, noch redelijk verantwoord.

Het verlenen van retroactieve werking aan een rechtsregel betekent in principe dat die regel van toepassing is op de rechtsverhoudingen die ontstaan en definitief beëindigd zijn vo, 'o, 'r de inwerkingtreding ervan. De terugwerkende kracht kan slechts van toepassing zijn op hangende en toekomstige rechtsgedingen, en heeft geen invloed op afgehandelde gedingen.

Volgens een fundamenteel beginsel van onze rechtsorde, kunnen de rechterlijke beslissingen niet worden gewijzigd dan ingevolge de aanwending van rechtsmiddelen. Door de

uitwerking van de wet in het verleden volgens het bekritiseerde onderscheid te beperken, heeft de wetgever dit beginsel willen in acht nemen.

5. Gelet op de voorafgaande overwegingen kan artikel 3bis, § 2, van de wet van 30 augustus 1988 niet geacht worden strijdig te zijn met de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

Om die redenen,

Het Hof

zegt voor recht

Artikel 3bis, § 2, van de wet van 30 augustus 1988 houdt geen schending in van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en in het Frans, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 22 november 1990.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

J. Delva